

Foglalólat: Magyarország és Erdély (magyar tudós társaság; Lendvay jutalomjátéka; pestmegyei takarékpénztári gyűlés; győri, nóg-radi és temesvári hírek; pozsonyi Főverseny; 's a' t.) Portugália (cortes-jelenetek; 's a' t.) Spanyolország (új ministerseg, melyly azonnal lemond; a' republi ai mozgalom terjed; Madridban központi országos junta készül; Espartero nyilatkozványa a' kormányzó király-nehoz, ki ministerségalakításra bizza őt meg; 's a' t.) Anglia (a' négyes szövetségi szerződés kieserlétve; elegy; 's a' t.)

Jelen számunkhoz mellékelve küldjük a' törvényczikkek harmadik ívét.

Magyarország és Erdély.

A' nm. magyar kir. udv. Kamra Sztupiczky Ferencz kam. szám-vivőséggyakornokot temesvári negyedik számvetővé nevezte ki. Neumann Antal körmendi kir. sómászáló f. e. szeptember 10kén meghalt.

Magyar tudós társaság. Az academia költségein megjelent az Eredeti Játékszin nyolczadik kötete, u. m. Negyedik László, az academia által 1839ben második jutalomra méltatott szomorujáték öt felvonásban, Gyurmán Adolftól. N12 r. 1721. Finom velínen, ékes borítékba fűzve 40 kr. ep. — Az ugyanazon évben száz aranyra érdemesített mű: Hunyadi László, Tóth Lőrincztől nem jelenhetik meg. — Sajtó alatt van az Eredeti Játékszin IX. és Xdik. kötete is: amaz Szigligeti Edvárd „Rózsa” című ez évben első jutalommal koszorúzott vígjátékát foglalja magában, ez. Nagy Ignác „Életuntak” című, szinte ez idén, második jutalomra érdemesített vígjátékát. Az első még e' hónapban, a' második novemberi vásárkor jelenik meg: mind kettőre elfogadjja az előleges megrendeléseket Eggenberger Józsa, és fia megbízott közép-ponti könyvkereskedése. Pesten, oct. 6. 1840. Dr. Schedel Ferencz titoknok. —

Lendvay jutalmaul szép szellemi élvezetet nyújtott vendégjátékiért, szombaton f. hó 10kén először fog nemzeti színpadunkon bérszínettel adatni „Vendégszerep” eredeti vígjáték 1 felvonásban, írta Nagy Ignác (megjelent a' Nemzeti almanachban), és „Zsolki a' vén diák”, dráma 2 felvonásban. Maltitz után fordítá Fekete Soma. Lendvay olly nagy mértékben küzdé ki magának jeles tehetségével Budapest lakosinak tiszteletét és szeretét, hogy minden esetre számos közönségnek fog örvendhetni, annyival inkább, minthogy ez leend ez uttal utolsó vendégjátéka színpadunkon. —

A' hazai első Takarékpénztár-Egyesületnek k. m. sept. 27kén tartott közgyűlésében az intézet eddigi haladása 's pénztár állapotjának előterjesztésére választmányilag kirendelt bizottság munkálata felolvastatván, annak e' következő eredményei adatnak a' t. közönség elibe: I. Az alapítói és gyámolói iverk mind ekkoráig sem kerülvén mind vissza az intézethez, azon tisztelt urak, kiknél még aláírási iverk találtatnak, azoknak a' titoknokhoz leendő minelőbbi beküldésére ezennel megkéretnek. Az aláírott iverkben és küldött levelekben 584. részvény foglaltatik, mellyek után az első évi kamatok, kivévén néhányat, mik eddig leginkább alkalom-hiány miatt maradtak el, de miknek beszédése iránt ezelszerű rendelkezések tétettek, immár befizetettek. Bejött eddig alapítói kamat fejében az első évre 3.400 frt. p. p. — II. Az üresen visszakerült 43. iv a' választmány tagjai között aláírók továbbí gyűjtése végett kiosztatni rendeltetvén, azon t. ez. urak és aszszonyságok, kik ezen honi intézet jótékonyasága felől meggyőződék, 's haladását szíveiken hordozzák, de még aláírásaikkal azt elősegélniök alkalmok nem vala, vagy sikerülésében kétkedének, aláírások végett tisztelettel felszólítatnak. — III. Az eddig visszakerült gyámolói beirt iverken foglalt 's az intézet pénztárába mind befizetett adakozások összevege tesz 1624 frtot 44 kr. p. — IV. Az intézet fenállása óta a' közpénztárba 1106. betéti könyvecske mellett apró summákban betett 's felfizetésekkal nevelt pénzek összevege tesz 49.390 frtot 2. krt. p. Az idő közbeli kölcsönök kamatja ehez adatván a' választmány által fekvő javakra, pesti házakra és váltólevelekre, a' kimutatott bátorság szigorú megrostálása mellett kölcsön kiadatott 51.030 frt. p. p. — V. A' tartalékpénztárba eddig befolyt 4.599 frt. 41. kr. p. p., ebből az intézet költségeire fordított 1625. frt. p. p., kölcsön kiadatott 2950 frt. p. p. — VI. A' váltótörvényisékek felállásától kezdve váltólevelek nemesak kereskedőktől, hanem a' V. T. K. 2ik fejezetének 9ik §. értelmében minden váltóképes egyedeiktől, ha szinte azok választmányi tagok volnának is, ugy rendeltettek elfogadtatni, hogy a' vizsgálat (censura) alá beadandó váltóleveleken a' mindig legszorosabban szemmel tartandó visszafizetési biztosság tekintetéből, legalább egy pestbudai kereskedő, 's ez esetben két nem-kereskedő, — vagy egy nem-kereskedő mellett két pestbudai kereskedő neve foglaltassék. — VII. A' jövő évben elkövetkezendő visszafizetések napja a' betéti napoktól elkülönöztetni rendeltetvén, kifizetési napul Péntek határozatott, — a' szombati hivatalos órák pedig a' többi napokéival valamint a' vásári hetek is a' többi hetekkel egy forma lábra állítatni 's az e' részbeni eddigi különbözés megszüntetni rendeltetett. — VIII. A' számadások vizsgálásában főképp gyakorlandó szigorú rend és pontosság tekintetéből, hogy a' számadó tisztviselők azoknak elkészítésére időt nyerjenek, az év utolsó hónapjának közepén azaz dec. 15kén minden bevételi és kiadási hivatalos kezelések a' hónap végeig megszüntetvén, az idő alatt elkészítendő 's a' választmányból kiküldendő bizottság által előre megvizsgálandó számadások a' jövő év 1ső vasárnapján az 1841ik évi január 3kán tartandó közgyűlés elibe fognak terjesztetni. — IX. Az 1840: 21ik t. czikk., melly szerint a' megyei betáblázások egyedül közgyűlésekre szorítottatnak, a' fekvő vagyoni bátorság megítélésében a' választmány elibe szoros korlátot szabván, azon megyebeli birtokos urak, kik intézetünkől

fekvő nemesi birtokra kölcsön venni kívánának, arra figyelmeztetnek, hogy folyamodásaikat és kellő bizonyítványaikat takarékpénztári igazgató urnak a' pestmegyei közgyűlések előtt legalább nyolcz nappal előbb adják be; miket is a' választmány tanácskozás alá vevén, ha a' biztosságot elegendőnek találandja, a' kívánt pénzt elhatározza ugyan, de az csak a' megyei közgyűlés utolsó napja után leendő a' folyamodó által felleveendő azon esetben, ha a' megyei közgyűlés egész folyamata alatt, ellene egyéb adósság a' Takarékpénztárén kívül be nem táblázott. — X. Az intézet állásának teljes kimutatása a' jövő évi január 3kán tartandó közgyűlésből, mellyen egyszersmind igazgató urak és választmányi tagok választása istörténelmük, fog közzé tétetni, 's t. Pest vármegyének, 's onnan a' n. m. helytartó-tanácsnak megküldetni. Költ Pesten oct. 4kén 1840. Szalay József titoknok.

Temesvárott, szeptember 28án: Temes megye RRei Deák Ferenczet, bíróvá kineveztetése alkalmával követk. levéllel tisztelék meg: „Hazánk évrázsaiból örökre nevezetes emlékezetben maradandó utolsó országgyűlésünknek ősi alkotmányunk, nemzetiségünk, kereskedési, 's közlekedési viszonyaink lelkebe ható, polgártársink vagyonsbeli állapotját, 's társas szövetekezésünk több rendbeli összeköttetéseit biztosító üdvös intézkedései, midőn egy részről hódoló alázatoságu hála tételére serkentik fel kebleinket koronás fejedelmünknek a' hozott jótékony törvények szentesítésében mutatott kegyessége miatt: ugy más részről a' nemzet életerejébe vágó ezen törvényinknek alkotásában, ezeknek állhatatos küzdés, buzgó törekvés utáni létesítésében fáradozó honfitársink iránt is hálás megismerésre ébresztenek. Több jeles férfi futotta a' pályát a' képviselői tábla soraiban, mit mellékes érdek nélküli hazafiság, honjáváért lángoló kebel forró dobogása, 's az észnek világoságot szóró fákllyája lúzótt elejökbe, 's a' nemzet kedves emlékezetében tartandja dicséresre méltó törekvéseiket; — de a' követi-kar díszes körében, a' jelesen pályázók sorában, ég boltozatán ragyogó nap gyanánt többiek között tündöklött egy férfi, kinek nevét nem egyedül a' hon polgárai zárják kebleikbe; de kit a' külföld is magasztalva emlit; kinek emlékezete igaz hazafiság képzetével egybeforrott; kit korunkban az értelmiség, tiszta hazafiság képviselőjének méltán nevezhetünk. 's kit ha nevérol nem is neveznénk, a' hon ismer, polgártársai áldanak, nagyságtok uraságtok pedig díszes körökben azonnal feltalálnak. Deák Ferenczet értjük, nagyságtok, uraságtoknak már másod izbeni érdemes követét. Képviselői rendszerünknel fogva a' követ eljárásának kutféje küldőinek utasításából származik; 's azért a' nagy követnek országgyűlésünkön tett kiejtéseí nagyságtok uraságtoknak általunk is teljesen méltatott hazafiai buzgóságukat sugározták; — de megyei közönség akarátát szívragadólag magyarázni, a' gyakran szétágazó, 's tanácskozások fonalat megakasztó véleményeket 's nemzet ohajtásit kielégítő ezéban tudni egyesíteni, 's igénytelen szerénység mellett, egyedül a' tehetségeknek kitünő felsősége által egész nemzet képviselőinek sorában annyira ragyogni, kevés halandónak jutott csak osztályrészébe. Igaz érdem, a' közjóérdekében tett buzgó fáradozás megkülönböztetést, jutalmat nem kíván ugyan; mert a' polgári erények legfőbbike, az igaz hazafiság, önmagában találja fel küzdéseinek édes jutalmát; de kebleinkbe zárt érzeteinket szívesen tüntetjük ki külső jelekben is, 's a' küzdőnek rögös pályáját hisszük kiegyenesíteni, midőn reá a' megismerés babérjait szőrjuk. Ezen nézetekből indulva, mai napon tartott közgyűlésünkben gróf főispán uró méltóságát Deák Ferencz urnak megyei táblabiráink sorába leendő kineveztetése iránt, kebleink buzgó ohajtása folytában megkértük. Megyei főkormányzónk pedig magáénak tett közös kívánságunknak teljesítésére szívesen hajolva. Deák Ferencz urat, hangosan kitörő örömmelendezésink közt táblabírónak kinevezte, 's ez által a' nagy hazafit, 's jeles követet megyénk tagjainak polgári koszorujába fűzte; miről nagyságtok uraságtok utján, Deák Ferencz urat ezennel értesítvén; egy uttal kebleinkbe zárt forró ohajtásunkat el nem hallgathatjuk, miszerint kívánjuk: hogy utolsó két országgyűlésen tündöklött követjök számos izben diszessé hasonló állhatatosággal hazánk javára a' képviselői tábla követeinek körét; nagyságtok uraságtok pedig még sokszor élvezhessék a' jeles követ választása folytában, hazánk minden oldalából örvendetes viszhangot jelentő megismerésnek, 's méltánylásnak édes gyümölcseit. Kik 's a' t.”

Ó. Zs. — T... e. (Kis-Nógrád.) Őszelő 28. Megyénk egyedeinek a' jótétet soha sem számuzó keblök a' szenvedő köz iránti részvét, 's bőkezűségüket legközelebb is tanusíták, midőn e' hó 1ső napjai B. Gyarmaton a' megyeház nagy termében némelly műkedvelők által, kik közé vegyült Thern ismért hangverseny jövedelme a' tenger, 's egyéb olasz folyamok árvezé által károsultak fölségelésire fordított. — 27dik estején egy a' főbb rendű családkból alakult színészi társulat: e' cím alatt: „A' köz jóra” *) a' megyeház alteremében „Ikrek” szindarabbal mintegy 8 negyedóraig mulattatá a' köz jóért adózni örömszárnnyain egybegyült közönséget. Mint egy kilenczfélkor közmegelegülést nyerve, a' befejezett színészi előadást

*) (Gyanítható a' bajaiak felségelése.)

a tan. növendékek táncvizalma váltá fel, mi, noha ott a nőemi gyengéd társalgás kellemét élvezve, a hontérőnap keltig az elégtelenség ringató édes álmaiban, sokkal szamosb lehetett volna, ha műkedvelőink nagy része a keringőt sem megvetve, még az este haza térve vígadó városunkat el nem hagyták volna. A nógrádi nemzeti intézetnek a legközelebb megyei évnegyedes közgyűlések folyama alatt tartott közgyűlése nevezeteseb eredményei: 1. A honi nyelv oktatásában faradozó mindegy 13. tanító megjutalmaztatott 2. Mintegy 4954 idegen ajku gyermek magyarosíthatása tekintetiből 2500 magyar könyvecske vétele határozatott. 3. Egy képező-kisdedovó intézetnek a tolnai modorra miként létesíthetése iránt véleményadásra küldöttség bízott meg. 4. egy intézeti irnok évdij mellett neveztetett. 5. Megürült végrehajtói hivatal betöltésére, — mi eddig egyedül közgyűlési tárgy lehetett — az előlúli hivatal felhatalmaztatott. 6. az intézeti pénztár megvizsgálását egy e' végre rendelt biztosság teljesítendi. —

P o z s o n y, sept. 29. Legközelebbi megyei közgyűlésünkben Hegedüs Zsigmond bíró szorosb összeköttetésinél fogva merített öntapasztalásához és bizonyos tudomásához képest is a magyarországi középponti, vagy is danabalpárti vasuti tárgy jelen helyzetét e' megye színe előtt, hová az érdeklött vasuti társaság eddigi nyilatkozási is adattak, hazafi buzgalommal bejelenté a' végett, hogy az előadott adatokból kitetszhetvén az, mikép, ámbár a' vállalkozó társaság minden viszontagság közt is folyvást törekszik jól kiszámított vállalatának sikerésítésére, mindaddig sem vala képes a' legfőbb helyen az 1836. 25. t. cz. 4 szakaszához képest a' nm. magyar kir. helytartó-tanácsesal kötendő szerződéshez megkívántató végengedelmet kinyerni; e' szerint a' megye e' vállalatot — melyet az ország Rendei a' m a g y a r hazára nézve szemebetűnő nagy hasznánál fogva a' gúnszerdori (ugymint az ausztriai földön vezetendő) 's illetőleg a' magyar vasutakat Ausztria földjén már létező éjszaki vasutal összekapcsoló szárnyvonal iránt ó felségihez fölterjesztett fölrásban még biztositékul is kikötni érdemesnek találtak — továbbá is pártolván a' vállalkozó társaságnak alkalmat nyujtsón arra, hogy a' mit szilárdul fogadott, pontosan teljesítesse is. Melly bejelentés következtében a' KK. és RR., kik eddig sem mulasztottak el semmit is, mi ezen az egész hazára nézve is olly hasznos vállalat előhaladásának és sikerésítésének ohajtott czélhoz vezetésire szolgálhatott, ez uttal is újabb alázatos felírás által ó es. kir. felségét megkérni határozták a' végett, hogy a' vállalkozó társaság által ohajtott végengedelmet minél előbb megadni, 's ekkint a' társaság kérelmét teljesíteni méltóztassék. — Tegnapelőtt tétetett az első próbaut a' pozsony-nagyszombati első magyar vasuton, Szent Györgyig. Számos néptömeg tódult össze délutáni 2 órára a' pályaudvar előtt, honnan hat, mindenik 24 személlyel, terhelt koesi indult ki, rajta többnyire a' vasut igazgatóságához tartozandó személy, de több idegen is. Ámbár ez ut a' koesi gépezeteinek próbálatul tétetett, mégis e' szép tér (2 1/2 óra) 45 perc alatt futtatott be, mi ha a' kerekék gépezete többszöri forgás által neki simuland, hihetőleg 35—40 percze is leszállan d. E' vasutvonal ünnepélyes megnyitása jövő vasárnap leend. Ma délután igen ked vező idő mellett ment véghez azidei pozsonyi löverseny, mellyre fölötté számos idegen 's városunkbeli v e n d é g gyűlt össze. A' versenyés következőkben ment véghez: 1) E l e g y v e r s e n y 2 órákor. Futhatott 1838. évben az ausztr. birodalomban bona fide született minden ló. Tér 3/4 ang. mrf. Teher 90 font, mén 3 fonttal többet. Tét 50 arany, fele bánat. Be voltak jegyezve: gróf Széchenyi Istvántól: M u r p h y p e j . k . , a p j . M u r p h y . a n y . S e n t i m e n t . L o v a s s z i n e i : f e h é r t e s t , v e r e s u j é s s a p k a . G r . F e s t e t i c s M i k l ó s t ó l : V i k t o r i a s e t é t p e j . a p . C o n s c r i p t . a n y . L i t t l e - B o p e e p . L o v a s s z i n e i : k é k t e s t é s u j , f e k e t e s a p k a . C z i n d e r y L á s z l ó t u l : S o b r i 2 e s z t . s e t é t p e j . a p . M u r p h y . a n y . M y l a d y . L o v a s s z i n e i : k é k t e s t , f e j é r u j j é s s a p k a . I f j . g r . E s t e r h á z y M i h á l y t ó l : A l e i d e v i l . p e j m é n , a p . D i a m o n d . a n y . T h a m u r . L o v a s s z i n e i : k é k t e s t , s á r g a u j é s s a p k a . G r . H u n y a d y J ó z s e f t ó l : G i t a n a s e t é t p e j . k . , a p . C o n s c r i p t . a n y . G r i s e t t e . L o v a s s z i n e i : f e k e t e t e s t , r ó z s a s z i n u j é s f e k e t e s a p k a . H g . L i e c h t e n s t e i n A l a j o s t . a) 2 e . p e j k . a p . , C o n g r e s s . a n y . I z a b e l l a . L o v a s s z i n e i : v e r e s t e s t , v e r e s s e l e s i k ó s k é k u j é s s a p k a . b) S á r g a k . a p . L a n d o n . a n y . G e o r g i n a . L o v a s s z i n e i m i n t f ö n e b b . H g L i e c h t e n s t e i n V e n c z e l t ó l : 2 e k . a p . L a n d o n . a n y . G e r r y . L o v a s s z i n e i : v e r e s t e s t , v e r e s s e l e s i k ó s f e j é r u j , f e k e t e s a p k a . F u t o t t a k ' s a ' p á l y a h a t á r t k ö v e t k e z e n d ő r e n d b e n é r t é k e l : V i c t o r i a , L i e c h t e n s t e i n A l a j o s h g 2 e . p e j k a n c z á j a , A l e i d e , G i t a n a , é s L i e c h t e n s t e i n V e n c z e l h g l o v a . — II) P o z s o n y i d i j , 200 d . a r a n y 2 1/2 órákor. Futhatott minden az ausztriai birodalomban született ló. — Teher mint a' bécsi Biel-stakesben. — A' Károlyi-tétverseny, a' Biel-stakes, a' bécsi 200 ar. dij, a' nemzeti dij és asszony-ságok pályadíja nyertesei 5 fonttal többet. 1 1/2 ang. mérföld. Tét 20 arany, fele bánat. Mind a' díjnak, mind a' tétősznek negyedrésze a' 2dik lóé. Be voltak írva: Romeo 4e.m.ap. Conscript, any. Miss Helene. Lovas színei: fekete test és feje u j , fekete sapka. Gr. Traun Xav. Ferenczöl Juliette 4e. s. p. k., ap. Rauten, any. Pruedish. Lovas színei: feje test, veres test, és veres sapka. Gróf Széchenyi Istvántól. Passe-par-tout 3e. s. p. m. ap. Galopade, any. Little-Bopeep. Lovas színei: kék test és u j , fekete sapka. Gróf Festetics Miklóstól. Sir William 5e. s. m., ap. Carthago. any. Lady William. Lovas színei: kék test és u j , fekete sapka. Gróf Festetics Miklóstól. Ruy-Blas 3e. s. m., ap. Culon, any. Arethusus. Lovas színei: kék test, feje u j és sapka. Czindery Lászlótól. Marmelade 4 e. f. telivér k. ap. Midhurst, any. Viktorine. Lovas színei: kék test, sárga u j és sapka. Ifjabb gr. Esterházy Mihálytól. Anette 3e. s. p. k. ap. Galopade, any. Anne. Lovas színei: fekete test, rózsaszín u j , fekete sapka. Gróf Hunyady Józseftől: Lilli 4 e. s. k. ap. Privateer, any. Lilak. Lovas színei: veres test és veressel csikoskék u j és sapka. Herceg Liechtenstein Alajostól. Furioso 4 e. s. m. ap. Privateer, any. Miss Fury. Lovas színei: veres test, és veressel csikos kék u j és sapka. Herceg Liechtenstein Alajostól. A' pályahatárt következőkben érték el a' futók: Furioso, Passe-par-tout, Romeo, Anette. — III. Esterházy-Zichy-dij 3 órákor. (Egy vadkanfőt képző ezüst és aranyozott billikom.) Futhatott minden a' Magyarhonban nemzett és született ló. Tét 15 arany, bánat 10 arany. — 1 angol mérföld. Teher 2 é. 78 ft., 3 é. 103 ft., 4 é. 124 ft., 5 é. 130 ft., azontul 132 ft., mén két fonttal többet. — Egyedül futott és így nyertes Wágtául 4e. s. k. ap. Galopade. Silvio anyától. Lovas színei: fekete test és feje u j , fekete sapka. Gróf Traun Xav. Ferenczöl. IV. A s s z o n y s á g o k b i l l i k o m a . 3 1/2 órákor. 1só futás (heats). Versenyzhetett (angolt kivéve) minden ló. Teher 3 é. 70 ft., 4 é. 90 ft., 5 é. 96 ft., 6 é. 100 ft., 7 é. és azontul 103 bécsi ft., mén 2 fonttal többet. Nem telivér 5 fonttal kevesebbet. Tét 10 arany, fele bánat. A' di j az első lóé, a' tét a' második lóval osztandó. Egy ang. mérföld ismételve. Be voltak írva: Romeo 4 é. mén ap. Conscript, any. Miss Helene. Lovas színei: fekete test és feje u j , fekete sapka. Gr. Traun Xav. Ferenczöl. Juliette 4 e. s. p. k. ap. Rauten, any. Prudish. Lovas színei: feje test, veres u j és sapka. Gróf Széchenyi Istvántól. Passe-par-tout 3e. s. p. m. ap. Galopade, any. Little-Bopeep. Lovas színei: kék test és u j 's fekete sapka. Gróf Festetics Miklóstól, Ruy-Blas 3e. s. m. ap. Culon, any. Arethusus. Lovas színei; kék test, feje u j és sapka. Czindery Lászlótól. Marmela-

de 4 e. f. telivér k. ap. Midhurst, any. Viktorine. Lovas színei: kék test, sárga u j és sapka. Ifjabb gróf Esterházy Mihálytól. Lilli 4e. s. k. ap. Privateer, any. Lilack. Lovas színei: veres test, és veressel csikos kék u j és sapka. Herceg Liechtenstein Alajostól. A' pályatért következőkben érték el a' futók: Passe-par-tout, Romeo, Marmelade. V. A s s z o n y s á g o k b i l l i k o m a . 4 órákor. 2dik futás (heats). A' főnebbiek szerint. Nyertes Passe-par-tout. 'S igy e' kis mén ez alkalommal 3or nyert díjat. H—k.

V á c z, sept. 21ikén: e' hó 20kán Gasparik Kazmér örkanonok számtalantul tapasztalt szívességéből diszes vendégkör vala szerencses ugyanannak lakásán a' barátság ünnepét megülni, mellyet méltán bucsuzónak nevezhetni. A' jelenvolt vendégek közzül t. i. Birbrauer János fiatal orvos tanár bővebb szakbeli ismeretek szerzéseül külföldre, Csacsco Imre győri jogtanító pedig rendeltetési helyére Győrbe utazandnak. A' vendéglő kanonok igazi magyar vendégszeretettel bőven ellátott asztalánál a' vendég-koszorú elégtívén inye vágyait, ritka szellemi eleményben részesült, mert a' főnemlített távozandó urak jeles, kivált az utóbbi, kitűnő ügyességű zongorázók levén, kedves zeneelőadásikkal gyönyörködtették a' művelt hallgatókat. Szép tanúságot adnak ez urak arról, mint lehessen ipar és szorgalom által a' műveltség több ágiban előhaladni, kiknek egyike Birbrauer ur az orvosi tanárságra, másika, Csacsco professor ur előbb a' philosophiai és jogi tanárságra, és ügyvédi próbatétre készült közt, most pedig hivatalos és irói foglalkozása mellett (ki t. i. többek között már egy igen jeles munkával, mellynek czime: Bevezetés a' természet jogba és a' tiszta általános természeti jog. Győr 1832., gazdagította literaturánkat) találtak időt a' szép művészeteknek áldozni; buzditó példán: 'szolgálhatnak ok arra tanuló ifjainknak, hogy hagyván a' drága időt vesztegető, az ártatlan erkölcsöket gyakran veszélyeztető multságokat, komolyabb és szellemibb éledelektben keressék gyönyörűségeket! —

G y ő r, oct. 21kán: „Nálunk színészetre nézve olly felfordult világ van, hogy az ember kísértetbe jő rajta nevetni, holott boszankodásra még több oka volna! Itt t. i. a' mint a' természet kinyilik 's a' lanyha tavasz minden úton szabadba csalogat, megjönnek a' színészek, mint fecskék, mik csak melegebb éghajlatot keresnek, 's a' mint az ősz közelget 's a' mogorva idő mindenkit inkább föld alá szorít, tovább szállnak vándor-madarakként, hálaul hagyva a' hosszú esték unalmait. Nyáron az ember ha színházba megy, fuladás veszélynek teszi ki magát, 's most, midőn igazán szükség volna egy kis időrovidítőre 's kellemesb föld alatt mulatni — semmi sincs, mert színésznok szokott módjok szerint, mult hó végivel irgalmatlanul itt hagyának bennünket. Ittlétök alatt jávszának jól és rosszul, vígan és szomorun, a' mint jött, a' nélkül hóg a' művészet előmozdítására igen sokat, 's nemzetiségünk terjesztésére csak legkevesebbet is tettek volna, mert e' régi magyar városban bevett ősi szokás szerint csak németül játszanak. Kiveendő talán az utólsók között egy mutatványuk, mellyben legalább kalpagosan 's atillákban léptek föl, mert a' színmű, H o n a , S z e g e d m e g s z a b a d í t ó j a ' cím alatt honi történeti darab akart lenni. a' mult évi Theater Zeitung egy elbeszélése után egy városunkbeli műkedvelőtől színre alkalmazva. Különbön erről sem lehet egyebet mondani, minthogy egy dühös török bég egy szép magyar hölgyért egész Szeged várost felgyújtatni 's 8000 lakosát lemészároltatni akará, de válságul az apa, város birája, egyetlen leányát eléggé gyávan, 's épen nem magyart jellemző hősiséggel — a' szerelmes bégnek feláldozá, kit szerencsére elég jókor még, mátkája egy hős magyar levente ráütvén a' városra — megszabadit, 's ki a' vég küzdelmek közt a' béget tulajdon törével leszurván, lön a' játék czímének megérdemlője. — Annál kedvesb meglepetés volt illy elhagyatott állapotunkban, midőn tegnap f. h. Isején Veszter Sándor hazánkúia a' vezérlete alatt levő kebelünkbeli Farkas és Bihari-féle zenészekkel, külföldi utazásukból szülőföldükre szerencsésen visszatértök alkalmával színházunkban hangversenyt, nemzeti magánytáncczal berekesztve adott. Meglepő látvány volt az igénytelen hét ifjút fehér gyolcsruhában arannyal hímzett veres mellényben magyar kuesmakkal, előttük első hegedűsök Farkas Józsi aranyzsinóros dolmányban vezérként állván a' kárpit felgördültével egyszerű hangszereiket fogva kezökben másfél-évi távollétük után megpillantani. — Az előadás minden várakozást felül mult. Kezdek egy férfias toborzóval, frissel felváltva Rózsavölgyi szerzeményeiből segykét keringőt, párisi legujabb négyeseket, mellyeket helyben tanlának. Norma dalmű nagy hatású megnyitóját 's még egy pár szép magyart, bámulandó és gyakori tapsra ragadó ügyességgel játszván; berekeszték e' hangversenyüket egy válogatott magyar 's német táncznótákból 's dalművekből emlesen szerkesztett 'nemzeti egyveleggel' — melly közben Farkas János, czímbalmán, egy mesterileg játszott magány-phantasiával csodálatra ragadott. — Legkellemesb volt a' magyarokon kívül Musardnak 'Le Postillon' című négyese, 's legbámulandóbb Bellini Normájának megnyitója, mellyet alig hihető kellemes 's pontossággal adának elő hangjegy nélkül e' természeti művészek. — Utóljára Veszter Sándor magány-táncczal koronázá ez esteli mulatságot szünni nem akaró taps között, mellyre mind ő, mind emberei legnagyobb mértékben érdemesek. Legközelebb Pestre fognak utazni művésznok, magokat a' nemzeti színházban hallatandók, mire Pest művelt közönségét előleg figyelmeztetjük, 's hazai méltánylatukba e' nemzeti kis zenekart ezenef ajánljuk. —

Portugália.

(Cortesi jelenetek.) Lissabon, sept. 8. Nem rég Lissabonban katonai zendülés ütött ki, minek következtiben a' kormány több fölhatalmazást kért a' cortestól, jelesen, hogy szükség esetén katonai parancsnokokat nevezhessen ki rendőri hatósággal, kikül minden polgári tisztviselő függjön; hogy a' pártosak ellen menő katonaság minden polgári

hatóságot felfüggeszthessen, ha parancsot nem teljesítik, vagy a lázongókkal egyetértésben állnak s a t. A miniszterség mindezen kívánatot megnyerte, mégpedig nagy szótöbbséggel. Ellenzést csak néhány tag képezett, de ezek is következetlenek voltak magokhoz, mert a rendszabályokat helybenhagyák ugyan, de megegyezéseket nem adak hozzá. Többek közt Celestino követ nyilatkozata érdekes: „végre hát ugymond, oda jutottunk, hogy zsarnoki kormány alatt élünk (kaczaj); már föl van állítva a vérbíróság, s nem sokára Karafa-féle választmány is leend, mint a bitangló idejében volt (nagy kaczaj.) A szónok elveszté a beszéd fonálát, és elővév irását (kiáltás: olvassa, olvassa!) A szónok folytatva: igen olvasni fogok; mert a mit mondani akarok, most gondoltam, én nem elkészített beszédet tartok. (kaczaj.) Én semmitül sem félek, de meg vagyok hatva és borzadás fog el a javasolt vérengző rendszabályok megmondására, és kik javasolták azokat! Ama csoport (ingerültség) melly amott széken ül (miniszterekre mutat), ama csoport, mellynek keblében olly összeesküvők vannak, kiknek hitvallásuk az összeesküvés (tartós ingerültség és zaj; több kiáltás: rendre rendre! nem méltó, hogy halljuk! gyalázat! hülyeség! Elnök ur: rendre! rendre! — Elnök a mit követ ur mond, nem hallgatjuk meg. Mások: halljuk! halljuk! közönséges zaj és szóhoz nem juthatás. Igazságminiszter: halljuk mégis követ urat. Mások: nem, az nem idevaló. Szónok: nem idevaló sok, a mit itt hallani kénytelen voltam, mégpedig mi több: magoktól a miniszterektől is, nem idevaló sok olly szót itt használni, és kérem hallgassanak ki, többé ne vágjanak szavamba. A csend lassan lassan helyreáll, és a szónok folytatja): „Ismétlem, hogy ama padokon olly emberek ülnek, kiknek hitvallásuk az összeesküvés (uj zaj) azon padokon, vagy tán szomszédságukban ülnek ama szerencsétlenek vádtársai, kik 1817ben Sz. Anna mezején elvérzettek, és én ezt be tudom bizonyítani, mert láttam midőn idegen országba futának; és így öök összeesküdtek, kik a zsarnokság megbukását éltök kockáztatásával is eszközlek... ezen dicsőség öket illeti (nagy hatás és mély csend.) Belminiszter: Ezzel rám czélok, és kérem hogy szólhassak. Szónok: igen ama csoportban, és annak közelében ülnek az összeesküvők, kik 1820ban a zsarnokságot megbuktatták... öket illeti azon dicsőség! De ott ülnek az érdemes Jose Ferreira Berges tisztársai is, kik Peristrellot, és a bitangló más szerencsétlen áldozatit vérpadra kerítették! Én nem ezeket gondolom, hanem azokat, kik a zsarnok megbuktatására összeesküdtek, övék annak dicsősége! De mégis csak összeesküvők voltak; és végre az 1838ki év mártiusáról még most is vannak összeesküvők, kik a hazafi értelmű miniszterek meggyilkolását javasolják... (több felől kiáltás: rendre rendre! a zaj legfőbb fokra emelkedik, közönséges zenebona.) Az igazságminiszter a többit mind elnyomván mondá: halljuk a szónokot, mondjon mindent, a mi csak szájára jön, hogy a nemzet megismerhesse azon urat (nagy tetszés.) Szónok: mivel annyiszor felbeszakítottak, most már egy szót sem szölok s azzal vége, és nem is szölt. Ezután az igazságminiszter állott föl mondván: szögyenlje követ ur az 1838ki márt. eseményeket itt felhordani, és kijelenté, hogy az, a ki azt felhozta, alacsony rágal-mazó (uj zaj) ezzel a cortesülés zaj és szitkozódás közt eloszlott. — A katonai zendülésről annyit tudunk, hogy Ameidaban szinte felzendült a katonaság és minden pénztárt kirablott. Elvégre az süli ki a dolgból, hogy egymásután mindenik ezred felzendül, mert mint a gonosz világ beszél, a hadminiszter és miniszterelnök titkon táplálja a zendülést. Hogy Bomfim hadminiszter mindig a föllengösi párthoz tartozott, azt mindenki tudja, és a mint látszik, a cartistáknak ismét nyakát akarják szegni s a mi rosszabb, a föllengösi azon dolgoznak, hogy nemcsak a kormányt kezökre kerithessék, hanem a királynét is, idösb fia részire lemondásra bírassák. Ez esetben igazgatóság választatik a föllengösi közt. Azért a tudatlan népek mindenkép fejébe akarják verni, hogy a királyné oka az ország szerencsétlenségének; asszony nem való királynak, s a t. Különösen az által ingerlik a népet, hogy azon adót, mit fizetnie kell, a leggyözületes színnel festegetik előtte és vétkül ezt is a királynénak róják föl, mivel illy adótörvényt nem kellett volna aláírnia. Az éjenként kiragasztatni szokott gunyiratoknak vége s hossza nincs, és a lázadási vétket elkövetők büntetésire kinevezetett hadibiztosság csak immelámmal veszi a dolgot, s a vele együttmunkálásra a polgári hatóság nem sok kedvet mutat, állítólag, mivel azon törvénszék alkotmányelleni, valóban pedig, mivel nem akarja magát kockáztatni, mert nem tudja, mellyik párt gyöz s jut kormányra. A cartisták hat hónap óta jó reményben voltak, mivel a cortesben többségre vergödhettek, söt némelyek közülök azon álomban is ringattak magokat, miszerint korlátlan hatalmat állithatnak. De mindenbül kiviláglik, hogy a dolgot igen is könnyen vették, és a korlátlan hatalom halál órája több nemzedékre kongott. A hadminiszter javaslatára a nemzetörök fegyverfogásra szólítottak fel, s ez mást nem jelent, minthogy a nemzetörök által akarnak a kormány elibetörvényt szabtatni. A nemzetörök, mint már példa volt rá, könnyen egyesülhet a lázongókkal. A katonaságnak több ideig benmaradt zsoldját kifizették, de az által koránsem lett az engedékenyebbé, söt inkább csufolódik mondván: most, midön szükségtek van ránk, fizettek, ezelőtt midön majd éhen haltunk meg, semmit sem adtatok. És ezt nemcsak közlegények, hanem fötiszték, altiszték mondogatják, kik a föllengösi párt hveit, kik a katonákat előre készítgetik, hogy mindenben megegyezzenek, mi zendülést támaszthat, mert az által csak jobbul állapotjuk. — A polgári és katonai tisztviselők letétele vagy más helyre alkalmazgatása csak szaporítja a bajt. —

Lissabon, sept. 17. A katonailázongás egyre tart az éjszakai tartományokban, mivel az elnyomtatására küldött katonák nem sok kedvet

mutatnak az adott parancs teljesítésire. Ezen körülmények közt a föllázadt katonák lassankint átvonulnak a tartományokon, a lakosoktól szertelen nagy adót csikarnak, és soraikat új követőkkel erősítik; a királyné serge, bár számosabb a lázongóknál, mégis a helyett, hogy megtámadná öket s véget vetne a lázadásnak, visszavonul felöttök. Lissabonban felszólítást raggattak az utzaszegletekre, mellyet a rendörök gondosan leszedegtetett. Többek közt ez is van benne: Polgárok és katonák! Szabadítsátok meg a hazát! Tartsátok fel az alkotmányt! Idegenjárom nem nyomhatja Portugáliát. Mi azon hősök maradéki vagyunk, kik a mórokot megverték. Nem mi gyöztük é meg a csász. sasokat? Egy maroknyi gonosz ember nem állhatja utunkat. Hazaáruló miniszterek s romlott cortes eladák a nemzetet. Szabadítsuk meg a portugál becsületet, le az árulókkal! Hadsereg és nép! az erő részünkön van, ügyünk szent! Fegyverre! — A kormány a sajtó és személyes szabadság korlátozását még két hónappal kívánja megtoldatni a cortes-től. Egyébiránt miniszterváltozásról beszélnek, és a huzakodás a kir. palotája csarnokába is el hatott, hol néhány nappal ez előtt Saldanha marqu. és Bomfim gr. különben is régi haragosak; annyira összekoczcizantak, hogy Saldanha az utóbbi szálkardra hitta, és azt csak a király közbejötté akadályozta meg. A királynénak némelyek azt tanácsolták, hogy székét Lissabonbul Oportóba tegye át. —

Spanyolország.

(Madridban központi országos junta készül. Espartero nyilatkozványa a kormányzó királynéhoz.) Madridban a tartományjunta legközelebb a hatóság tagjaival szaporodott, és minden tartományba gyors hírnököket küldte, s követek küldésére szólita föl az illető hatóságokat, hogy Madridban központi országos juntát léptethessen életbe. — Espartero nyilatkozványa a kormányzó királynéhoz a madridi alkotmányos mozgalmak ügyében így hangzik: „Asszonyom! Én fölségednek azon katonai szabadelmű böcsületességgel, mellynek önfeláldozása hazája és királynéja ügyében soha nem tagadta meg magát, többször elmondam mind azt, mi Spanyolország jóllétire és érdekeire nézve kívánatos nagylelkü küzdése mellett azon ellenségek ellen, kik bármi alakban a fönlálló rend ellen összeesküdtek. Debizonyos párt, mellynek véstteljes terveit előterjesztésim és gyözelim által, miket harcshikon nyerék, meghusitnom sikerült, szünet nélkül követé kitüzött czélját, és azon tiszteletet, mit föls. irántam tanusita, elrablani törekvék, e nagyszívü nemzetet pedig új szerencsétlenségbe és új véres harcokba taszítani, azon pillanatban, midön minden jó spanyolnak szívet béke és öröm szózata tölté el. Jul. 15kén alkalmam volt fölségednek véleményemet kifejeznem a tölem megvont bizalom iránt, s egyszersmind lemondásomat beadam. Azfakkori miniszerelnök Föls. nevében más gondolatra törekvék téríteni engem; de ez nem nyugtathatott meg engem, mert okaimat nem czáfolá meg. Egyszersmind azon különös parancsot teljesíté a miniszerség, miszerint lemondásom el nem fogadtatását tudatá velem, ezenkül jelentvén, hogy föls. által új miniszerség-alakításra van megbizatva, melly a közvéleménynek jobban megfelelhessen és a fenyegető bajt elhárithassa. Hazámnak s királynémnek új áldozatot kelle hoznom, s megmaradék a hadsereg elején, mivel azt kívánták tölem; de csak alig reménylém, hogy baljóslatim nem teljesülendnek. A haza legnevezetesebb városi és polgarkatonasága illető hatóságik által hozzám fordultak, hívén, miszerint azon diszteljes tettek, mik Ön fens. lyánya trónját megerősíték, engem a közérdekben hathatós közbenjárásra jogositnak. Ök egyedül azt kívánák, hogy az 1837iki alkotványt ne sértse meg azon miniszerség, mellytől félniök kelle, s mellynek kormányzata, nyilvános tisztviselők erőszakos letétele, a cortes törvénytelen föloszlatása, az új választásokba elegyedése és az új cortes elibe terjesztett törvényjavaslatok által eléggé jellemzé magát. Én erre előterjesztéseket tevék Önnek, s kimondám, hogy Spanyolor. új miniszerséget kíván, melly képes legyen a hazát megmenteni. Föls. elfogadá ajánlatimat, azon föltét alatt, hogy a miniszerelnökséget magamra vállaljam. Megegyezém, mert ez által a nyugalmat biztositva és a nemzet többségét képező jó spanyolok kívánatit teljesítve látám. Kormánytervem visszautasították, kétségkül, mivel cortes-föloszlatáson és az új hatóságtervény megsemmítésén alapult. Föls. emlékezik minden előterjesztésimre a tanácskozásokban, mikre a zendülök elleni gyöztes esata után azonnal meghivatám, miután föls. meghívására Barcelonában megjelentem. Különösen azt vitatám, hogy a hatósági törvényt vissza kell vonni, mert féltém, hogy annak törvénytelenége miatt jóslatim teljesülni fognak. Fölséged gyáva tanácsosi oktan és elhamarkodott határozatukkal egyenletlenségi szövétneket dobtak ez iparüző városba, s hogy a veszélyt kikerülhessék, félnkül megszöktek, s rágalom mütelyét terjeszték külföldön, a baj okozójának azon férfit szidalmazván, ki a vést lecsöndesíté és iszonyu következményit meggátlá. E komoly pillanatban fölségednek csupán természeti jóakarására kellett volna hallgatnia azon nép ellenében, melly erényei és ns áldozata következtiben minden figyelemre méltóvá lön. S valóban hívék, miszerint a nép ellenmondási tekintetbe vételre fognak találni, midön megtudák, hogy az új miniszterek honszeretetükröl, alkotványhoz ragaszkodásukról, és föls. lyányának trónja iránti hűségökröl ismért férfiak. Csak egy vonakodott tárczáját elfogadni, a többi azonnal sieté föls. trónjához szolgálátit megtenni. Ezek elvei ismértetesek voltak. Lehetlen vala gondolni, hogy saját meggyözödsök ellenére olly fonák irányt kövessenek, minön elődeik haladtak. A nemzet ismét jobb jövendöt reménylett. Azért a fölírásokban a barcelonai mozgalmat szabadulási eszköznek tekinték, mit csak föls. és az alkotvány ellenségei s a nemzeti függetlenség minden érzelme gyölölöji voltak képesek gáncsolni. Az új miniszterek kormányterve nem lehetett volna igazságosb s mérsékeltébb; de az önzö és vét-

kes párt más rugókat hozott mozgásba, s arra törekvék fölségedet birni, hogy jobb lesz azelőbbi ministerség elveit követni. Ez okból a legnagyobb ékesszólással támogatott fontos állítások nem fogadtattak ekegyiklemondás a másikat érte, s a nemzet oly hosszas fordulat után ministerség nélkül maradt, s föls. új ministerséget nevezte ki. A főváros mozgásba jött, Saragossa e példát követé, mely most hihetőleg már minden tartományban elterjedt. Átnyujtom fölségednek másolatban azon közleményt, mit a madridi junta hozzám intéze, arra adott válaszzal együtt. E mozgalmnál kevés vér folyt. Célja pedig, mint előttem bizonyíták, Ilik Izabella trónját, föls. kormányzóságát, az ország alkotmányát és nemzet függetlenségét sértetlenül fontartani. Ugy hiszem, hogy épen ezekből állnak fölséged szabadtékai. Képviselői kormányrendszer mellett azonban a ministerek felelősek tetteikért, és szükséges biztosítékot kell nyújthatniok. Mivel azon ministerek, kik Perez de Castro kormányát követék, és azon biztosítékot megajánlák, leléptek, mivel a hatósági törvényt ellenzék, tehát könnyen megmagyarázhatni azon zendülési mozgalmat, mely felségedet nyugtalanítja, s mit én sajnállok, ámbár rég előre látam azt. Fölséged ministerei hiszik, miszerint e mozgalom elnyomatására a hadserget kell használni; és f. hó 5kén kelt parancs által e célra engem választanak, engem, ki egy eszközt sem hagyék használatlan ez iszonyu próbanap megjelente gatlására, mely próbanap a társasági rendet örökre fölbonthatja, patak gyanánt onthatja a vért, a hadserget megsemmítheti, azon dicső győzelmek gyümölesit pedig örökre megronthatja, mik a zendülők csordáit szétludák, mi segélyivel a zendülő d. Carlos a tróntelfoglalhatni gondolá, s H. d. Izabella őtalmazóinak s a szabadság bajnokinak vértapadokat vélt fölláthatni. Mivel föls. ugyanazon nap sajátkezűleg hozzám intézett iratában aggályt fejez ki, miszerint az események következtében a trón veszélyeztetve van, tehát szent kötelességet vélek betölteni, fölségedet megnyugtatóván, egyszersmind az engem jellemző nemes és böcsületes érzelmekkel azon megjegyzéseket terjesztvén föls. elibe, miket hűségem s hazafiságom sugalt, hogy föls. tüstint megengedhesse a szabadulás eszközlését, ha szavaimnak hitelt adand. Ez események után, minden előzvényt mellőzve, nyilvános, miszerint az országos ügyeket nem vezérlék azon józan okossággal s pártatlan igazsággal, mely a kormányokat szilárdakká s böcsütekké teszi. Az előbbi cortes fölszólása óta szünet nélkül törekedtek az ugynevezett haladási pártot gyanusítani, és az ugynevezett mérséki pártot rendszeresen pártolgatni, mely, erősítette néhány kétes érzelmű által, a legfontosb kormányhivataloknak majd kizáró birtokába jutott, mintha örökség utján kellett volna reászállani azoknak. E szerint tehát bizalom és egyetértés elmaradtak, s a békét nem leheté ugy megerősíteni, mikép azt a polgárharez bevégezte után reménylhetők. A szabadelmü pártot az ellenkező párt kolomposi rágalmazák; s híven, hogy az előbbiek trón és alkotmány ellen összeesküttek, féktelenkedő rendgyűlölőknek rajzolák őket, s gyakran zavargást is támasztottak a gonoszság e rágalmai igazolásán: de e törekvések siker nélkül maradtak. E fölszólítások célját s eredetét ismerék, és a zendülési mozgalmak meghiusulása előre látható volt, mert az izgatók nagyban nem mertek próbát tenni, félvén, hogy azok tulajdon személyeiket is veszélybe dönthetik. Így a madridi és sevillai mozgalmak 1838 utolsó hónapiban minden siker nélkül maradtak. Azon év oct. 28iki és dec. 6iki leveleim felfödék fölségednek, milly kezek vezérlék azon armányokat, s mi volt tulajdonképen céljuk a kolomposoknak. Akkor minden ok nélkül torzsalkodtak föls. kormányja ellen, oly időben, midőn még egész komolysággal folyt a háboru. Oly merények az igaz ügy őtalmazóinak törekvésit meghiusítván, könnyen diadalt szerezhettek volna a zendülőknek. De most egészen más szempontból tekintem a legutóbbi mozgalmat. Nem fejtlenkedő párt az, mely hűtlenül rendzavart törekszik eszközteni, hanem a szabadelmü párt, mely, a kényuraság visszatérése miatt rettege, dühösen fegyvert ragadt, s azt csak akkor fogja letenni, midőn Ön fels. lyánya, föls. kormányzósága, az 1837iki alkotmány és a nemzeti függetlenség tökéletesen biztosítva leend. Jó hírű, tekintetű és gazdag férfiak azok, kik szilárdul elhatározvák követelésik sikerítésire. Különös figyelmet érdemel azon körülmény, miszerint a hadsereg számos csapatja önként a mozgalomhoz csatlakozék, mivel a főnökek fölkiáltási viszhangra letek a katonák szívében, mivel e jelszókért oly düsteljesen áldoztak s érettök kebleiket bátor elszántsággal tárák ki a most már legyőzött ellenség vasa és ónja előtt. Én nem hallék semmit rendetlen kicsapongásról, mi egyébiránt a fejtlenységnek kísérője szokott lenni. E nézetek, s meg mások, miket elhallgatok, hogy fels. figyelmét szerfölött ne fáraszam, érett megfontolást kívánnak, mielőtt fiukat atyák, testvéreket testvérek, és spanyolokat spanyolok ellen véres harcra küldenék, holott néhány nap előtt örömtelvé ölelék egymást, mivel azon dühös ellenségtől megszabadultak, mely ellen hét évig kelle harcolniok. S ki állhatna jót a következményről, ha az összes hadsereg főparancsnokát illy sajnos harcra bírná kényszeríteni a vak engedelmesség? Feledék Ratre tábornok sorsát, mely őt érte, midőn Andalusia ellen indult? Nem csatlakozott a madridi őrség a néphez, miután a főkapitánytul elpártolt? Mi lenne a hadfenyítékből s hadseregből, ha azon hadosztálynál, mellyt vezérlék, hasonló körülmények közt hasonló történnék? Valóban nagy aggály lepne el engem, ha most Madrid ellen kellene mennem. Ha tábornokot küldök, ki egész bizalmamat bírja, ugy annak felelőssége rettenetes. Igen kétes az is, hogy vajjon fog e majd kardot emelni honfitarsa ellen zsoldosunk, kit e szókkal fogadand karjait elébe tárva az előbbi: „Azon ügy, mit én őtalmazok, ugyanaz, miért te annyi véredet ontád, mellyért oly sok nélkülzést szenvedél, s mely böcsületet szült nevednek.“ Föls. en-

gem, bizalma jelöl, mellyre jobban méltót most mint valaha, fölszólít a trón őtalmazására, és az annyirostzul fenyegetett hon megszabadítására. Én soha nem tevék olymit, mi érdemlené, hogy tőlem Ön tiszteletét megvonja. Harczokba kiontott vérem, állandó kívánatim a trón megerősítésire és hazám boldogságára szentelt egész életem, végre, katonai pályam története, — mind ez nem elég hangosan szól fölségedhez? Szükséges, hogy ma újra bebizonyítsam esküim hűségét, azon emberek rosz céljai gyamolítására, kik kieszközlék, hogy föls. elzárá tanácsom előtt füleit, és gyalázatos eselszövényik szerint intéze tetteit? Meg vagyok győződve, miszerint királyném trónja nincs veszélyeztetve, s hogy hazám szerencsétlenségét elkerülhetni még azon tanácsok elfogadása által, miket fölségednek szükségképen adnom kelle a fenyegető vész elhárítására. Még van idő. Intézzon föls. böcsületes nyílt szözatot a nemzethez, és igérje meg abban, hogy az alkotványt nem sértendi meg, a mostani cortest fölszólítja, és az általa alkotott törvényeket új cortes-vizsgálat alá boesátandja. Illy nyilatkozvány a kedélyeket le fogja csöndesíteni. Ha aztán föls. hat oly ministert választand, kik mind szabadelmü, tiszta hírű, böles és igazságos férfiak, akkor többé ne kételkedék, hogy a nemzet minden részében az országnak elhagyandja ellenséges álláspontját, és lelkesülve ismérndi meg annak jószágát, ki mindenkor anyja volt a spanyoloknak. Sem vér nem fog folyni, sem egyéb szerencsétlenség történni. A béke biztosítva lesz. A mindenkor példás hadsereg szoros rendben maradand, a törvények tiszteletét fontartandja, s hatalmas paizsa leend a trónnak. Függetlenségünk tiszteltetni fog, és a jóllét s virágzás azon korszakát látandjuk megérkezni, mellyre oly nagy szüksége van e nemzetnek, hogy nagyszívű áldozatiért és ns fáradozásiért illőn jutalmaztassék. Ha e mentési rendszabály tüstint nem lép foganatba, ugy nehéz lesz az ügyek menetét kitalálni és következményit kiszámolni. — Midőn zendülés üt ki, bármilly szent legyen is oka, akkor nem esodálhatni, ha elvetemült emberek tévutra vezérlék azt, s hatást gyakorlanak a tömegben, vétkes fejtlenégi terveik előmozdítására. Méltóztassék föls. e nyilatkozványomat teljes figyelmére érdemesíteni, hogy e veszélyes körülmények közt legbiztosb s legüdvösb határozathoz nyulhasson. Barcelona, sept. 7ikén. De la Victoria hg. — E férfias hangu nyilatkozvány oly nagy hatásu volt a kormányzó királynéra, hogy néhány nap mulva miniszerelnökséggel kinalá és ministerség-alakításra bizá meg Esparterot, mit a fővezér azonnal elfogadott. —

(Uj ministerség, melly azonnal lemond. A republicai mozgalom terjed.) Espartero nyilatkozványa a republicai mozgalom mellett, nagy hatásu volt Valenciában; a kormányzó királyné sept. 11ikén éjjel titkos tanács-ülést tartván, következőleg módosítá a ministerséget: Sancho kül-, Ximenes pénz-, Gomez Becerra jog-, Cabello bel-, Infante had-, Capaz tengerészminister. A kormányzó királyné tehát csakugyan engedni volt kénytelen a madridi fegyveres mozgalomnak, de kevés vagy semmi sikerrel, mert az új ministerek nem fogadák el a nekik szánt tárczákat, és a madridi junta minden tisztviselőnek halállal büntetés alatt megtiltá a közlekedést a valenciai kormánnyal, és a ministerségi hivatalszobákat Madridban ideiglen bezaratá, az ottani irományokat és eszközöket pedig felelős örködése alá vevé. — Maroto tábornok minden követőjével együtt kész szolgálattat ajánlá a madridi juntának, melly legnagyobb mérséklettel s vélemény-türellemmel folytatja hathatós munkálatit, és épen ez által napról napra erősb állasba helyezkedik, miyből Spanyolország végromlása nélkül nem fogja azt a kormányzó királyné kimozdíthatni. Megjegyzendő, hogy ez utóbbiról általában említést sem tesz a junta, mintha tetteleg már többé nem is léteznék Spanyolországban. Espartero népszerű nyilatkozata következtében Madrid fényesen ki volt világítva, s minden utczán e kiáltás harsogott: „Éljen az alkotmányos szabadság! Éljen Espartero és a hadsereg!“ Ez eseménynél fogva ismét számos kisebb s nagyobb város csatlá magát a mozgalomhoz, s többi közt Valladolid és Guadalaxara is, honnan a kormányzók megszökni kényszerültek, mivel a kormányzó királyné mellett nyilatkoztak. A spanyol nemzet az ország minden részében böcsülni tanulja már erejét s méltóságát és nem engedí magát többé azon nyomasztó önkény aláigáztatni, melly annyi századig fosztá meg jólléttől az országot. S e mozgalmat még eddig semmi véres cröszak nem undokítá. —

Anglia.

(A négyes szövetségi szerződés kiesereltetve. Elegy.) London, sept. 18ikén: „A jul. 15iki szerződést Törökország, Ausztria, Poroszország, Russzia, és Anglia közt sept. 15ikén a londoni külügyi hivatalban kieserelték. — Simpson egyike azon utazoknak, kik az éjszaknyugati átmenetet föllelék, visszahajózta közben megtéholyodott, s föbe lövé magát, miután két társát halálosan megsebesíté, szüntelen azon tündödvén, hogy élete ellen összeesküttek. — A londoni sajtó igen boszus Paris megerősítése miatt, mivel, véleménye szerint, illy eseménynek okát csupán abban kereshetni s találhatni meg, hogy Franciaország ismét XIVik Lajos és Napoleon korát szándékozik megújítani, s egész Európát harcvágyó sergeivel készül elaraszítani. — A dublini kórházban jelenleg egy vakbuzgó fekszik, ki, bötü szerint akarván a bibliát teljesíteni, egyik szemét kiszakasztá, s karját elvágta. — A greenwichi kórházban a matrózfiúk fölzendültek, kik ott tengeri szolgáltra képeztetnek. Mintegy 800 fiú közül naponként 30 — 40 főnyi csapat a falon kiszökött, mivel azon hír kezdé köztök terjedni, hogy a kormány sorkatonaság közre akarja őket adni; a rendőroket többször elriaszták a fiúk, míg végre csakugyan körömrre került közülök 27, kiket az ügyelőség megkorbácsoltatott; a többinek nem juthatnak nyomába, mert hihetőleg hajóshanczoknak szegődtek.“ —